

neque sacerdotibus ob gravia ipsorum delicta beneficio privatis. Nihilominus si praefati clerici omni facultate destituti sint, et qui indigni fuerunt spem praebeant fore, ut ad sanam frugem reducantur, poterit eorum paupertas, cum Episcopo ita visum fuerit, ex subsidiariis bonis dioecesanis sublevari.

TITULUS VIII.

DE CATHOLICA INSTITUTIONE

IUVENTUTIS.

CAPUT I.

De Scholis primariis.

479. Cum Ecclesiae et societatis spes sint pueri et iuvenes, nihil intentatum relinquunt antichristianae sectae, ut tenellae intelligentiae et innocentium corda perventantur. Unde multis in regionibus magnis sumptibus laicales instituuntur scholae in quibus nihil de Deo, de religione, aut de christiana moralitate pueris et iuvenibus inculcatur; immo potius contra Deum ac revelata dogmata, contra Ecclesiam eiusque ministros, contra veram religionem et sanctissima eius moralitatis praecepta, perniciosissimi evulgantur errores, qui doctrinis moribusque nocumentum, familiae et societati miserimam afferunt desolationem.

480. Hisce lugendis malis opportunum cupientes apponere remedium, statuimus ac decernimus ut in omnibus parochiis et vicariis, immo si fieri potest, etiam in pagis et vicis (vulgo, *haciendas*, *ranchos*) a superioribus ecclesiasticis instituantur una vel plures scholae tam diurnae pro pueris et puellis, quam nocturnae pro adultis.

481. Parochi, omnesque quovis titulo curam gerentes animarum, fideles moneant, praesertim patresfamilias, de obligatione qua tenentur huic instructionis iuventutis operi pro posse auxilium ferendi.

482. Parochorum erit professores deligere, assidueque invigilare ut ab iis munus docendi recte impleatur. Curent ergo, ut delectio incidat in viros idoneos, qui vitam gerant probatissimam et christianis moribus praecellant, ita ut verbo, doctrina et exemplis pueros ac iuvenes in litteris virtutibusque valeant informare.

483. Quicumque catholicam scholam, vel collegium instituere voluerint, sive clerici sint, sive viri laici, vel mulieres, ab Ordinario loci, vel eius deputato textuum adprobationem exquirere, interiorisque regiminis normam et statutum habere et fideliter servare debent, ut adolescentium animos scientia et pietate securius imbuere valeant. Omnesque huius generis scholae, inspectioni ecclesiasticae auctoritatis subiiciantur.

484. In singulis sedibus episcopalibus scholae *normales* dictae instituantur pro viris et mulieribus, ad efformandos pios et religiosos utriusque sexus magistros; et quam maxime curandum est, ut in huiusmodi coetibus scholares disciplinae tali perfectione tradantur, ut nihil eorum desit, quae temporum ratio et scientiarum incrementum expostulare videntur.

485. Summopere commendamus Episcoporum charitati, ut saltem in civitate episcopali, scholas instituerent ad artes mechanicas ediscendas, ne in officinis quas frequentare debent, propter sociorum exempla, moderatorum perversitatem, vel parentum incuriam, pueri et iuvenes in gravissimo aeternae salutis discrimine constituentur.

486. Ut autem scholae melius et facilius constitui et sustentari possint, maxime iuvabit fidelium eleemosynas expetere: ad quod parochi aliique animarum rectores eis exponant necessitatem huiusmodi scholarum, ac commoda etiam temporalia ex eisdem provenientia.

487. Episcoporum erit statuta conficere, quibus praedictae scholae regantur; si autem Episcopis placuerit, aliquam ex iis societatibus vel congregationibus adeant munus est in spiritu intelligentiae et pietatis iuventutem erudire.

CAPUT II.

De Scholis secundariis et professionalibus.

488. Valde optaremus, ut in omnibus dioecesibus collegia erigantur omnino a Seminario separata pro studiis adolescentium qui ad divinum servitium non destinantur. Huiusmodi collegia vigilantiae et directioni Ordinarii subiaceant. Optamus pariter, ut nullus clericus qui studia non expleverit, ad magisterium vel ad aliquam collegii praefecturam destinetur; sed potius adhibeantur saeculares magistri.

489. Ad collegii regimen Episcopus dioecesis eligat tres sacerdotes, quorum alter rectoris, alter ministri, tertius praefecti rerum spiritualium munere fungatur. Ministri officium erit, disciplinam et rerum temporalium administrationem curare. Et quoniam tot tamque variarum facultatum curriculum nec potest felici gressu decurri nisi omnia maturo consilio ordinentur, consultationem Ordinarius instituere curet, qua programma conficiatur, materiae determinentur, quae in

singulis studiorum curriculis tradendae sint, et quantum tempus unicuique impendendum.

490. Ut suus cuique locus tribuatur, curandum omnino erit, ut quae potiora sunt sectemur; ideoque catechismus in omnibus scholis pro captu auditorum est tradendus; deinde Philosophiam iuxta doctrinam Angelici Doctoris Divi Thomae Aquinatis explicandam esse volumus. Insuper peculiaris cura impendatur arti oratoriae ceterisque ad rhetoricam pertinentibus, exercenturque plurimum discipuli in scribendo tum lingua vernacula tum latina. Quamvis cetera Ordinarius cum consultoribus pro temporum rerumque adiunctis curabunt, tamen volumus ut lingua latina quam accurate doceatur; et magna cura sit sermonis patrii, ne forte accidat, ut quis plurimum alienarum linguarum peritus existat, propriam tamen nec recte loqui, nec scribere sciat. Linguae autem latinae peritia, non solum prodest adolescentibus ad alias scientias properantibus, sed illud etiam commodi habet, ut qui ad statum ecclesiasticum transeant, disciplinas superiores, latino sermone traditas, facile addiscere possint.

491. Volumus insuper, ut ubi fieri possit, studia professionalia rite instituantur.

492. Summopere commendamus huiusmodi collegiorum moderatoribus, ut cauti sint in delectu admittendorum, strenuque in disciplina scholari tuenda et in promovendo omni qua possint ope, solidarum virtutum profectu.

TITULUS IX.

DE DOCTRINA CHRISTIANA

CAPUT I.

De sacra praedicatione.

493. In memoriam revocamus quae a Tridentina Synodo de sacra praedicatione praescripta sunt, videlicet: Episcopos, parochos ceterosque animarum curam habentes stricta obligatione teneri ad proprias oves, saltem dominicis et festis diebus, per verbi divini praedicationem pascendas.

494. Ideoque omnes archipresbyteri et quicumque parochiales vel alias curam animarum habentes ecclesias quocumque modo obtinent, per se, vel per alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem dominicis et festis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo ea quae scire omnibus necessaria sunt ad salutem, annuntiando eis cum brevitate et facilitate sermonis, vitia quae eos declinare et virtutes quas sectari oporteat, ut poenam aeternam evadere et coelestem gloriam consequi valeant.

495. Cum multa peccata ex ignorantia populi proveniant, parochi in concionibus explanare curent quatuor partes in quibus doctrina christiana consistit, videlicet: Symbolum Apostolorum, ubi credenda propo-